

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

2027

Nacionālais
attīstības plāns

AKTUĀLIE KONKURENCES NEITRALITĀTES JAUTĀJUMI PUBLISKAJOS IEPIRKUMOS 2025.GADĀ

Artūrs Grīgs

Konkurences padomes
Konkurences veicināšanas departamenta
vecākais jurists

KONKURENCES NEITRALITĀTES IEVĒROŠANAS PIENĀKUMS IEPIRKUMU VEICĒJIEM

KL 3. panta otrā daļa

«Tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestāde, kā arī kapitālsabiedrība, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, **savā darbībā nodrošina brīvu un godīgu konkurenci.**»

KL 14.¹ panta pirmā daļa

«Tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestādei, kā arī kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, **aizliegts ar savu darbību kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci.**»

Konkurences neitralitātes regulējuma subjekti

Publiskās personas –
valsts un pašvaldību iestādes

Publisku personu kapitālsabiedrības,
kurās publiskai personai ir
izšķiroša ietekme (PPK)

Faktori, kas kavē konkurenci

Sarežģīts publisko iepirkumu regulējums

Nepietiekams laiks piedāvājuma sagatavošanai

Nepietiekama informācija par iepirkuma priekšmetu

Korupcija

Nozares regulējums vai intelektuālā īpašuma tiesības

Priekšrocības esošajam piegādātājam

Uzņēmumu (komersantu) reorganizācijas procesi

Aizliegtas vienošanās

Viena pretendenta īpatsvars publiskajos iepirkumos Latvijā

CPV kodu grupa	2020	2021	2022	2023 (līdz 24.okt.)	Vidējais
Atpūtas, kultūras un sporta pakalpojumi	66.7%	78.5%	69.7%	62.5%	69.4%
Veselības un sociālie pakalpojumi	50.6%	51.1%	78.9%	53.8%	58.6%
Lauksaimniecības tehnika	39.3%	53.4%	64.9%	51.2%	52.2%
Pasta un telekomunikāciju pakalpojumi	41.9%	50.7%	37.6%	50.9%	45.3%
Ar transportu saistītie pakalpojumi	47.1%	50.5%	32.4%	49.4%	44.9%
Remonta un apkopes pakalpojumi	40.9%	40.4%	41.8%	47.7%	42.7%
Pētniecības un izstrādes pakalpojumi	48.6%	54.2%	59.1%	47.4%	52.3%
Viesnīcu, restorānu un mazumtirdzniecības pakalpojumi	54.9%	43.2%	57.7%	44.3%	50.0%
IT pakalpojumu konsultēšana un programmatūras izstrāde	63.8%	46.1%	54.1%	43.9%	52.0%
Programmatūras pakotne un informācijas sistēmas	20.6%	43.5%	71.4%	36.4%	43.0%

78.9%

Augstākais rādītājs

Veselības un sociālie pakalpojumi 2022. gadā

69.4%

Vidēji augstākā nozare

Atpūtas, kultūras un sporta pakalpojumi

20.6%

Zemākais rādītājs

Programmatūras pakotne 2020. gadā

Pasūtītājiem ir būtiska loma konkurences vides veidošanā publiskajā iepirkumā

Nolikuma prasību izstrāde

Pasūtītājs izstrādā tādas prasības, kas **pieļauj pēc iespējas vairāku pretendentu dalību** iepirkumā un veicina godīgu konkurenci.

Risku identificēšana

Pasūtītājs ir pirmais, kurš spēj saskatīt **potenciālus riskus neatļautai sadarbībai** pretendentu starpā un savlaicīgi rīkoties to novēršanai.

KONKURENCES PADOMES KOMPETENCE

KP PIENĀKUMI:

Uzraudzīt un nodrošināt brīvas konkurences ievērošanu visās tautsaimniecības nozarēs, t.sk. **uzraudzīt konkurences neitralitātes ievērošanu publiskajos iepirkumos.**

KP IR TIESĪGA:

Aplūkot jautājumu ne tikai personas sniegtās sūdzības ietvarā, bet **vērtējot plašāk pasūtītāja rīcības (darbības vai bezdarbības) ietekmi uz konkurenci kopumā.**

KP vērtē iepirkuma ietekmi uz konkurenci kopumā, nevis tikai atsevišķu iepirkuma prasību / vērtēšanas kritēriju atbilstību PIL tiesiskajam regulējumam, neatkarīgi no iesniedzēja subjektīvajām tiesībām attiecīgajā iepirkumā un sniegtā pamatojuma.

BIEŽĀK KONSTATĒTĀS NEATBILSTĪBAS IEPIRKUMOS:

1

Nepamatotu prasību izvirzīšana kvalifikācijas un tehniskajos noteikumos, kā arī nepamatotu punktu piešķiršana saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšanā

2

Nesamērīgi īsu termiņu noteikšana piedāvājumu iesniegšanai

3

Nesamērīgi īsu termiņu noteikšana līgumu uzsākšanai vai izpildei, kā arī kontroles neveikšana par līguma izpildi

Konkurences kultūras veicināšana

PIEMĒRS

KP 2025.gadā ir izstrādājusi infografiku jeb **kontROLSarakstu publisko iepirkumu veicējiem**, lai mazinātu risku veikt darbības, kas nepamatoti ierobežo konkurenci. Sākot no gatavošanās iepirkumam, beidzot ar līguma slēgšanu un izpildi - katrs KP kontROLSarakstā iekļautais punkts jeb iepirkuma izstrādes solis ir balstīts KP prakses gadījumos.

Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/kp-izstrada-kontROLSarakstu-publisko-iepirkumu-rikotajiem-lai-veicinatu-konkurenci-publiskajos-iepirkumos>

Konkurences kultūras veicināšana

PIEMĒRS

KP: Aspekti, kurus nepieciešams ņemt vērā, rīkojot skaņas, gaismas un skatuves aprīkojuma iepirkumus

<https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/kp-aspekti-kurus-nepieciesams-nemt-vera-rikojot-skanas-gaismas-un-skatuves-aprikojuma-iepirkumus>

Konkurences padome aicina pasūtītājus veidot iepirkumus, kas atbilst tirgus piedāvājuma dažādībai un veicina konkurenci. Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/konkurences-padome-aicina-pasutitajus-veidot-iepirkumus-kas-atbilst-tirgus-piedavajuma-dazadibai-un-veicina-konkurenci>

AKTUĀLIE KP PRAKSES PIEMĒRI

- Procedūras
- Nolikumi

Savlaicīga iepirkuma izsludināšana

PIEMĒRS

Pašvaldība sabiedriskā transporta pakalpojuma sniedzēja izvēlei rīkojusi kopumā četrus atklātus konkursus, no kuriem divi tika izbeigti, pamatojoties uz Iepirkumu uzraudzības biroja konstatētajiem trūkumiem iepirkumu nolikumos, viens pēc pašas pašvaldības iniciatīvas, konstatējot nepilnības izstrādātajā iepirkuma dokumentācijā. Nepilnības iepirkuma dokumentācijā tika novērstas, rīkojot ceturto iepirkumu, kad pašvaldība arī noslēdza iepirkuma līgumu par sabiedriskā transporta ar autobusiem pakalpojuma sniegšanu.

Izsludināt iepirkumus savlaicīgi, ņemot vērā iepirkuma sarežģītību, prasības, apjomu un pārsūdzības riskus, pirms iepērkamā pakalpojuma vai, preces piegādes vai būvdarbu faktiskās nepieciešamības. *Administratīvās apgabaltiesa 2024.gada 28.augusta spriedums lietā Nr.A43003223*

NOTEIKTA ZĪMOLA PAREDZĒŠANA IEPIRKUMOS

PIEMĒRS:

Jaunu vieglo transportlīdzekļu piegādes un ilgtermiņa nomas iepirkumos tika noteiktas prasības, kuras varēja izpildīt tikai piegādātāji, kas pārstāv noteiktas markas (konkrētus) automobiļus, šauri definētā aprīkojuma līmenī.

Pārrunu rezultātā tika vienpusēji izbeigts noslēgtais ilgtermiņa nomas līgums un izsludināts jauns iepirkums

Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšana

PIEMĒRS

Mobilo sakaru iepirkumu prevencija 2025. gadā –

Nepamatotas prasības: Būtisks punktu skaits par bāzes staciju skaitu, klientu apkalpošanas centru skaitu, punktu piešķiršana atsevišķi par zvana minūti, īsziņu un datu apjoma vienību, punktu piešķiršana par interneta kvalitātes mērījumiem, pamatojoties uz iepriekšējo gadu (neaktuāliem) datiem.

Labā prakse: Satiksmes ministrijas izstrādātās prasības/kritēriji, kas ietveramas mobilo sakaru iepirkumos pieejamas:

<https://www.iub.gov.lv/lv/nozaru-ministriju-un-eiropas-komisijas-vadlinijas-ieteikumi>

MAZO UN VIDĒJO UZNĒMUMU IESAISTE

PIEMĒRS

Dzīvniekiem sniegto patversmes pakalpojumu iepirkums par visu Latvijas teritoriju bija saistāms tikai ar viena pretendenta dalību iepirkumā un būtisku finanšu piedāvājuma sadārdzinājumu salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

Risinājums: Reģionālā principa piemērošana – Rīgas (Pierīgas) , Vidzemes, Zemgales, Latgales, Kurzemes jeb iepirkuma priekšmeta sadalīšana lotēs.

Minētās pieejas efektivitāti apliecināja arī lielas valsts pārvaldes iestādes iepirkums, kuras struktūrvienības izvietotas dažādos Latvijas reģionos, **gaisa kondicionieru apkopes** iepirkumā.

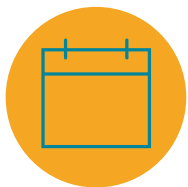
PAR LĪGUMA IZPILDES KONTROLI

PIEMĒRS:

Verifikācijas pakalpojumu iepirkums

Izpildītāja pienākums bija visā Iepirkuma līguma darbības laikā nodrošināsim iekārtu verifikāciju atbilstoši tehniskās specifikācijas prasībām.”

Laikā, kad Izpildītājs bija zaudējis akreditāciju verifikācijas metodei un nevarēja sniegt verifikācijas pakalpojumu, ilgstoši (atsevišķos gadījumos gandrīz 2 mēnešu garumā) netika nodrošināta iekārtu verifikācija pēc konkrēto iekārtu paredzētā verificēšanas termiņa. Konkrētā Pasūtītāja rīcība būtiski atšķīrās no iepriekšējās rīcības (ierastās prakses). Līdz ar to Pasūtītājs nodrošināja nepamatotas priekšrocības konkrētam komersantam.

KĀ VEICINĀT KONKURENCI?

1

Kvalitatīva tirgus izpēte ir kā priekšnosacījums konkurences neitralitātes ievērošanai

3

Ja pasūtītājam rīcības brīvības ietvaros pastāv vairāki iespējamie risinājumi mērķa sasniegšanai, tad **pasūtītājam būtu jāizvēlas mazāk konkurenci ierobežojoši risinājumi**

2

Pasūtītāja **rīcībai** ir jābūt **vērstai uz** noteiktā **mērķa sasniegšanu**

4

Būtisks ir **pasūtītāja sniegtais skaidrojums par izvēlēto risinājumu -Caurskatāmības princips**

“

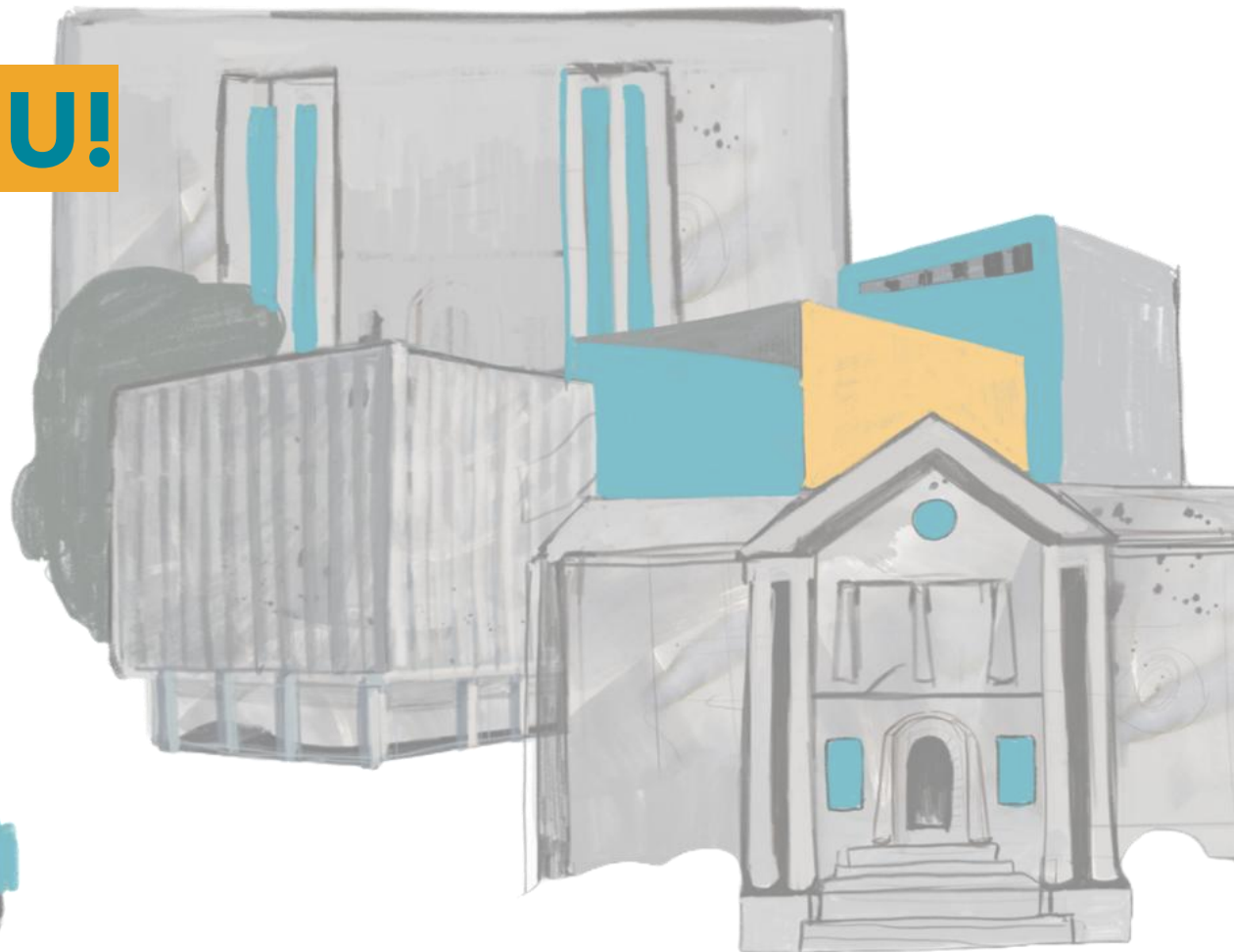
Nenoliedzami pasūtītājiem ir rīcības brīvība iepirkuma dokumentācijā izstrādāšanā un prasību noteikšanā, tomēr minētā rīcības **brīvība nav absolūta**

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

2027
Nacionālais
attīstības plāns

Artūrs Grīgs
arturs.grigs@kp.gov.lv

www.kp.gov.lv

Brīvības iela 55
tālr. 67282865
pasts@kp.gov.lv